

AKAİD DERS NOTLARI

1.ÜNİTE

AKAİD İLMİ

ABDULKERİM BAKIR
İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

1. ÜNİTE AKAİD İLMİ

1. Dinin Kaynağı

Din; Usul, âdet, tutulan yol, hüküm, mükâfat ve ceza, itaat gibi anlamlara gelir. **Akıl sahibi insanları** kendi **hür irade** ve tercihleriyle bizzat **hayırlı olan şeylere götüren** ilahi kanunlardır.

Dinin tanımına göre;

- Dinin muhatabı **akıl yetkisine sahip olan insandır**.
- İnsan, dinini **kendi hür iradesiyle tercih eder**.
- Kişi aklını ve iradesini kullanarak seçtiği dinin semeresi olan hayra ulaşır.
- Din ve hükümleri Allah tarafından ortaya konulmuştur.

Yüce Allah birtakım hükümler koymak suretiyle insanlar için bir yol belirlemiş ve insanların bu doğru yolda ilerlemelerini emretmiştir.

- Kulun bu yolda ilerleyişine göre de **ödül veya ceza**yla karşılık vereceğini bildirmiştir.
- Her insanda bir **üstün ve aşkın varlığa inanma ve ona kulluk etme yönelimi** vardır. Dolayısıyla **din duygusu doğuştandır**.
- İnsanın tek bir ilaha inanma ve kulluk etme bilinciyle yaratılmasına **fitrat** denir.

Kur'an-ı Kerim'de fitratla ilgili şöyle buyrulmaktadır.

“(Resul’üm!) Sen yüzünü hanifolarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah’ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.” (Rûm suresi, 30. ayet)

Peygamberimiz ise her insanın İslam dini üzerine doğduğunu şu sözleriyle belirtmiştir:

“Her doğan (İslam) fitratı üzere doğar. Fakat o çocuğun anası ve babası onu kendi dinlerine döndürürler. Yahudi iseler Yahudi yaparlar, Hristiyanve Mecusi iseler Hristiyanve Mecusi yaparlar.” (Buhârî, Cenâiz, 80)

- Hak dine ve **tevhid inancına bağlanmak insanın fitri bir özelliğidir**.
- İlk insan Hz. Adem'den itibaren insana bazı sorumluluklar yüklenmiş ve doğru yola ulaşması için gerekli bilgilendirme yapılmıştır.
- İlk peygamber Hz. Adem'den son peygamber Hz. Muhammed'e kadar gelen **bu dinin adı İslam'dır**.

İslam

- Hiçbir şekilde ortak koşmaksızın sadece **Allah'a (c.c) gönülden itaat edilmesi**,
- Bu itaatın **kalp ve dille benimsenip** ortaya konulması,
- Sonucunda O'nun **emir ve yasaklarına uyararak** kulluk edilmesidir.
- Tüm peygamberlere gelen **emir ve yasaklar aynıdır**.
- Tüm peygamberler insanları bir olan Allah'a inanmaya davet etmiş, Allah'ın emir ve yasaklarına uyulması gerektiğini bildirmiş ve **birlik beraberlik içinde yaşamayı** tavsiye etmişlerdir.

2. Akaidin Tanımı, Konusu ve Amacı

Akaidin Tanımı

- Akaid, akide kelimesinin çoğuludur.
- Akide sözlükte “gönülden bağlanılan, düğüm atılmışçasına inanılan şey” anlamına gelir.
- Akaid ; inanılan şeyler, akideler, dinî inançlar, gönülden bağlanılan, kesinlikle inanılan şeyler, itikatlar demektir.

Akaid ilmi;

- Allah'ın varlığını, birliğini, sıfatlarını, fiillerini, yaratmada ve hükmetmede eşsizliğini, ahiretle ilgili konuları, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere iman, kaza ve kaderle ilgili konuları ele alır.
- **İman esaslarını akıl ışığında** incelemeye ve **delillendirmeye** çalışır.
- İslam'ın temel inanç esasları ve hükümlerini, Kur'an-ı Kerim ve hadisler çerçevesinde inceler.

Akaidin Konusu

- İmanın altı esası ve bunlarla ilişkili meselelerdir.
- İman esasları 3 temel başlık altında toplanmıştır.

Önemli Kısım

- Akaidin ana konusunu oluşturan iman esaslarına, dinin temelleri, aslı hükümleri anlamında “**usûlü’ d-dîn**” adı verilir.
- Bunlar arasından Allah’a (c.c), peygamberlere ve ahirete imanın özel adına “**usûl-iselâse**” (üç temel esas) denir.
- Bütün iman esaslarının kendisine bağlı bulunduğu, imanın temelini teşkil eden “Allah’a (c.c) iman” a ise “**aslü’l-usûl**” denir.

Akaidin Amacı

- İman esaslarının açıklamasını yapmak ve yorumlamaktır.
- İman esaslarını **gerek akli gerekse naklî delillerle ispatını gerçekleştirmek** ve aynı zamanda savunmaktır.
- Sapkın düşünce sahiplerinin İslam’a ve inanç esaslarına yönelik itirazlarını delillerle çürütüp onlara cevap vermektir.
- İman esaslarını sarsıntıya uğramaktan korumaktır.

3. İslam Akaidinin Temel Özellikleri

- Apaçık, sade ve anlaşılır bir akidedir. **Fitrata uygundur.**
- Akli selim tarafından kolayca kabul edilecek niteliktedir.
- Artma ve eksilmeyi, tahrif ve tebdili kabul etmeyen sabit ve değişmez bir akidedir.
- **Kesin delillere dayanır.**
- Mutedil ve dengeli, ifrat ve tefritten uzak bir inanç sistemidir.
- **Diğer inanç sistemlerine yaklaşımda itidal üzeredir.**
- Peygamberler hakkında mutedil bir yol takip etmektedir.
- **Şirkin her türlüşünü reddeder.** Allah’ın sıfatları konusunda orta yolu izler.

4. İslam Akaidinin Temel Kaynakları

- İslam akaidin temel kaynakları **Kur’an-ı Kerim ve hadislerdir.**
- Kur’an-ı Kerim ve hadislerde iman esasları **hiçbir yoruma meydan vermeyecek biçimde açık ve nettir.**
- Akılnı kullanan her insan inanç ilkelerini anlayabilir; Allah’ın varlığı ve birliğini idrak edebilir.
- Akılın akaid alanındaki birinci vazifesi, nassların ortaya koyduğu itikadî ilkeleri anlamak ve yorumlamaktır.
- **Akılın nass ile çelişkiye düşmesi mümkün değildir.**

Biliyor musunuz?

- a- Akıl, nasslarda ortaya konulan inanç esaslarını
- b- Ayet ve hadislerle
- c- Gözlemlerle
- d- Akıl yürütmeye
- e- Pozitif ve sosyal bilimlerden elde ettiği verilerle açıklar, delillendirir ve ispatlar.

Akaid ilmiyle ilgili birçok eser yazılmıştır. Erken dönem eserlerden bazıları şunlardır:

- EbûHanîfe: **el-Fıkhü’l-Ekber**
- EbûMansûrel-Mâtürîdi: **Kitâbü’t-Tevhîd**
- Ebü’l-Hasan el-Eş’ari: **el-İbâne an Usûli’ d-Diyâne/ el-Lüma’**

Akaid ilmiyle ilgili öne çıkan bazı eserler şunlardır.

- Ömer en Nesefî : **Akaidü’n Nesefî**
- Taftazânî : **Şerhu’l Akaid**
- Ömer Nasuhi Bilmen: **İslam Akaidi**
- Şerafettin Gölcük ve Süleyman Toprak: **Kelam Tarihi**
- Bekir Topaloğlu: **Allah İnancı**